

Час та його особливості. Методика формування уявлень про час у дітей дошкільного віку.

Діти дошкільного віку починають сприймати і пізнавати, в основному чуттєво, деякі властивості часу: періодичність, плинність, необоротність. Час існує об'єктивно поза і незалежно від нашої свідомості. Сприйняття і пізнання часу – це відтворення його в нашій свідомості.

Спілкуючись з дорослими, під впливом спеціального навчання дитина оволодіває словником, який характеризує різні часові відрізки (незабаром, нешвидко, зараз, потім), частини доби (день, ніч), пори року, а також словником, який відображає плинність часу (сьогодні, завтра).

Слід підкреслити, що формування часових уявлень дуже складне для дітей, тому що час відносний, він не має наочності і позначається в основному опосередковано, через зміст діяльності, яка заповнює цей часовий відрізок: вночі сплять, вранці йдуть у дитячий садок тощо.

Сприймання часу – це відображення тривалості явищ об'єктивного буття, їх протікання в межах того чи іншого відрізка часу. У людини орієнтування у часі має II взаємодоповнювальні одна одну форми відображення.

1) безпосереднє відчуття тривалості.

2) власне сприйняття часу, найбільш складна форма відображення часу, пов'язана з узагальнюючою функцією 2 сигнальною системою.

Здатність відчувати часову тривалість, орієнтуватись у часі без допоміжних засобів – називається відчуттям часу і опирається на 1 і 2 сигнальну систему (за Павловим) і Сеченов – слухове і м'язове відчуття.

Відчуття часу розвивається і удосконалюється в процесі спеціально організованих вправ і засвоєння оцінки часу.

Як прийоми навчання використовуються спостереження, розглядання картин, ілюстрацій, читання, бесіди, дид ігри. Поряд із сюжетною наочністю використовують умовну: моделі, схеми.

Дитину у 3-4 роки вчать розуміти і правильно вживати слова, що вказують на дії «Було, є, буде» розрізняти і називати частини доби. Розуміти слова що вказують на тривалість часу «Довго, недовго, зараз, пізніше, раніше». Формуванню цих уявлень сприяє чіткий розпорядок дня. Ознайомлення з частинами доби слід починати з конкретних відрізків: день, ніч, ранок, вечір. З картинок на яких зображено певні частини доби, вправляти дітей в розумінні та позначення дій «Що ми робимо зараз? Що ми будемо робити потім?». У **середній групі** уточнюються уявлення дітей про деякі відрізки

часу, оцінюють послідовність дій: вчора, сьогодні, завтра. Прийоми: спостереження, розгляд картин, читання, бесіди дид. ігри. Використовують моделі і схеми у добі 4 частини, кожна змінює одна одну. Під час практичної діяльності.

Діти старшого віку засвоюють характерні ознаки пори року і усвідомлюють їх тривалість і станом. З порами року краще ознайомлювати попарно. Зима – літо, весна – осінь. Вихователь пропонує умовно зіставити пору року з кольором, закріпити в дид грі «Яка пора року». Ознайомлення з назвами місяців треба розкривати їх етимологію. Для кращого засвоєння днів тижня та їх послідовності можна пояснити назву кожного дня. Люди час сприймають на соціальному рівні, виробили годинник. Також поглиблюють уявлення про часові відрізки, як ранок, день, вечір, ніч. Назви частин доби зв'язують не тільки з конкретним змістом діяльності дітей і дорослих, але й з більш об'єктивними показниками часу – явищами природи (ранок-встає сонце). Як наочний матеріал використовують картинки або фотографії, де зображені діти в процесі різних видів діяльності протягом дня: прибирання постелі, ранкова гімнастика, умивання сніданок. Уточнити уявлення про частини доби дозволяють **дид ігри** «Наш день».

Розвиток уявлень про час у дітей здійснюється двома шляхами: на заняттях і через повсякденне життя. Обидва шляхи можуть поєднуватися один з одним. Значна роль в освоєнні часових уявлень дітьми належать педагогічної роботи в повсякденному житті. Корисно спиратися на режим дня. Чіткий розпорядок в чергуванні видів діяльності протягом дня служить дитині надійною опорою в розрізненні частин доби. Крім власної діяльності дитини як орієнтири використовуються приклади з життя інших людей, а також природні явища, спостереження за якими сприяють розпізнаванню частин доби, сезонів. При цьому обов'язково враховуються сімейні обставини і місцеві умови: робота в нічний час батьків (не всі люди вночі сплять), географічне розташування місця (білі ночі на півночі) і т.д.

Коло знань і умінь дітей в даній області в кожній віковій групі ускладнюється, уточнюється. На їх основі базуються нові знання, їх практичне застосування в різноманітній діяльності. На заняттях і поза, під час ігор, спостережень, бесід, читання, ми використовували вербальні, практичні, наочні методи і прийоми, широко застосовували різні моделі, дидактичні ігри, які за характером своєї виразності і узагальненості дозволяли успішно вирішувати поставлені завдання. Така методика забезпечувала необхідну логічну послідовність поетапність в роботі.

Знання отримані на заняттях доповнюються і закріплюються не тільки на заняттях з математики, але й протягом усього дня. Наприклад: під час прийому їжі протягом усього дня закріплюється послідовність частин доби (вранці - снідаємо, ввечері - вечеряємо); на прогулянці - ознаки пір року і т.д

.; при проведенні загартовування і дихальної гімнастики; на інших заняттях - малювання, ознайомлення з навколишнім, розвиток мови і т.д.

Слід зазначити і те, що при планування роботи з формування тимчасових уявлень враховуються й індивідуальні особливості дітей такі як: здоров'я, їх рівень, виявлений при діагностиці. З знаходяться на низькому рівні проводяться додаткові заняття та ігри.

Враховуючи, що МДОУ компенсуючого виду для часто і тривало хворіючих дітей для підвищення якості навчання дітей у своїй роботі застосовую здоров'язберігаючих технологій, використовуючи при цьому різні види гімнастики (пальчиковую, артикуляційну, психогімнастика, гімнастику для очей, елементи дихальної гімнастики, музикотерапію, самомасаж).

Для ефективного вирішення поставлених завдань не тільки з формування тимчасових уявлень, а й по розвитку і вихованню дітей в цілому, велику увагу приділяю перетворенню середовища розвитку дитини.

У групі створено куточок часу, куди входять:

моделі (частин доби, днів тижня, пір року і т.д.) і дитячі календарі;

прилади для визначення часу дітьми (піщані і механічні годинники, секундоміри);

настільно - друковані («Веселий годинник»; «Пори року»; «Режим дня» і т.д.) та дидактичні ігри («Коли це буває?», «Назви сусідів», «Вчора , сьогодні, завтра »,« Незнайкіна тиждень »,« Пори року »,« Знайди помилку »,« Не помилися! »,« День і ніч »,« Частина доби »,« Тиждень шикуйсь! »,« Коли це буває », «Будильник» і т.д.);

репродукції картин художників (І. Шишкін «Ранок у сосновому бору», С. Чуйков «Ранок», І Остроухов «Золота осінь», а також роботи І. Левітана, М. Реріха та ін.) ;

художня література (твори С. Маршака, А. Барто, Е. Трутневу, Я. Якіма, С. Баруздіна В. Бірюков, Є.Я. Ільїна та ін.);

альбоми з порами року і художнім словом (вірші, загадки, прислів'я та приказки);

плакати (пори року, годинник - визначаємо час і т.д.).

<https://www.ourboox.com/books/orientuvannya-doshkilynykiv-y-chasi/>